მასწავლებელთა
პროფესიული
განვითარების
ეროვნული
ცენტრი

განათლების ელექტრონული სახლი

ფეხბურთის გეოგრაფია

მაია ბლიაძე

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

მსოფლიოში ბევრი სახეობის სპორტია, მაგრამ ფეხბურთი მათ შორის ყველაზე პოპულარულია. მსოფლიოში ოფიციალურად, დაახლოებით, 1,5 მლნ გუნდი და 300 ათასამდე პროფესიული საფეხბურთო გუნდია დარეგისტრირებული.

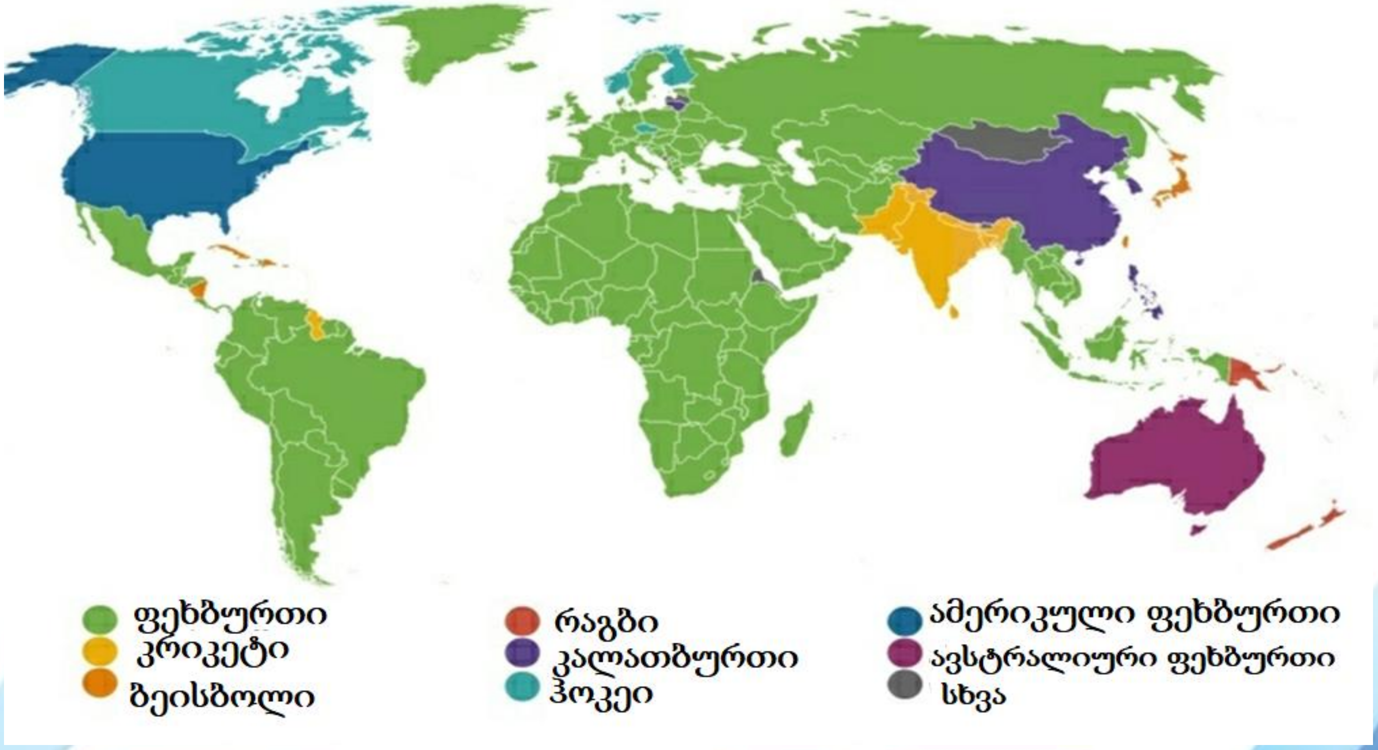

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

როგორია ფეხბურთის ისტორია

- თანამედროვე ფეხბურთის სამშობლოდ ინგლისი მიიჩნევა. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ბურთები ეგვიპტელი ფარაონების II-III ათასწლეულებით დათარიღებულ სამარხებში ნაპოვნი.
- ფეხბურთის მსგავს თამაშს საბერძნეთში ეპისკიროსი ერქვა, რომში – გარპას ტუპი, ხოლო იაპონიაში – კემარი.
- და ეს სულაც არ არის სრული ჩამონათვალი იმ ქვეყნებისა და თუ ქალაქებისა, სადაც ფეხბურთს თამაშობდნენ.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

2004 წელს ფიფამ ოფიციალურად აღიარა, რომ ფეხბურთის ჩინური ვარიანტი ყველაზე ძველია.

© საავტორო უფლება დაცულია

დიდი ხნის განმავლობაში ითვლებოდა რომ ფეხბურთი მრავალ ტრავმასთან იყო დაკავშირებული და ზოგჯერ ფატალიურადაც მთავრდებოდა. ამის გამო ამ სპორტს ეკლესია დევნიდა.

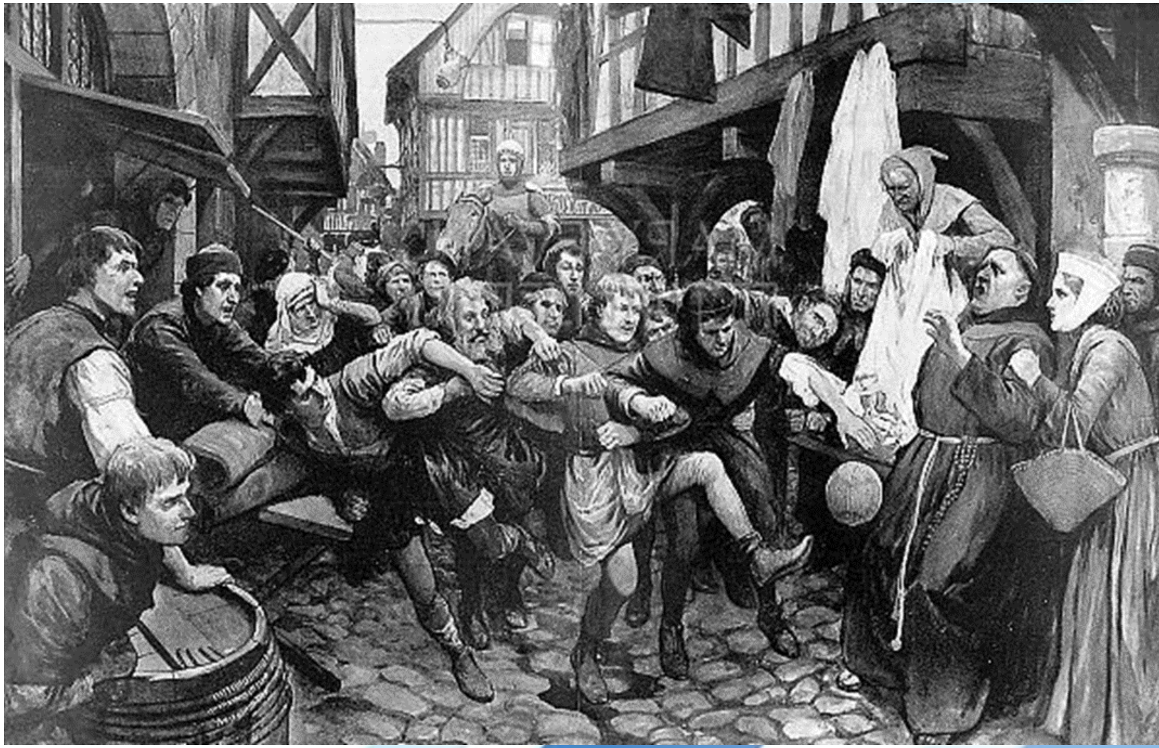

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

1830-1850- წლებში დაახლოებით 70-მდე საფეხბურთო გუნდი არსებობდა. ისინი მამაკაცთა ცალკეულ კლუბებს, ერთი პროფესიის ან ინტერესის ადამიანების ჯგუფებს წარმოადგენდნენ.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

ფეხბურთის დაბადება

ოფიციალური ვერსიით ფეხბურთი დღევანდელი სახით ინგლისში მე–19 საუკუნეში დაიბადა. თუმცა, მაშინ ეს თამაში ქაოტური და მოუწესრიგებელი იყო. ყოველი შეხვედრა ჩხუბითა და აყალ-მაყალით მთავრდებოდა. ეს კი იმიტომ ხდებოდა, არ არსებობდა თამაშის წესები.
მალე საზოგადოება მიხვდა, რომ საჭირო იყო ამ გასართობი საშუალების რაღაც ჩარჩოებში მოთავსება და 1863 წელს ფეხბურთის თამაშის წესებიც შეიქმნა.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

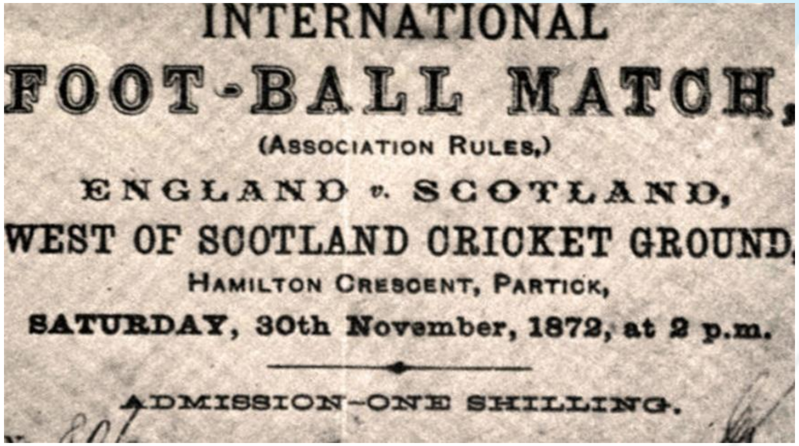
INTERNATIONAL
FOOT-BALL MATCH,
(ASSOCIATION RULES.)
ENGLAND v. SCOTLAND,
WEST OF SCOTLAND CRICKET GROUND,
HAMILTON CRESCENT, PARTICK,
SATURDAY, 30th November, 1872, at 2 p.m.
ADMISSION—ONE SHILLING.

ინგლისში ფეხბურთის „დაბადებას” ინგლისის საფეხბურთო ასოციაციის შექმნა მოჰყვა. ინგლისის ნაკრები კი მსოფლიოში ყველაზე ძველი ნაკრებია, რომელიც შოტლანდიის ნაკრების პარალელურად ჩამოყალიბდა. ფეხბურთის ისტორიაში პირველი საერთაშორისო შეხვედრა ინგლისსა და შოტლანდიას შორის 1872 წლის 5 მარტს ქ. გლაზგოში გაიმართა. ეს მატჩი, რომელიც ანგარიშით 0:0 დასრულდა ინგლისის ფეხბურთის ასოციაციის მიერ იყო ორგანიზებული.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

მომდევნო 40 წლის განმავლობაში ინგლისელი ფეხბურთელები ექსკლუზიურად მხოლოდ მშობლიურ გუნდებთან: შოტლანდიასთან, ირლანდიასთან და უელსთან თამაშობდნენ.
პირველი საერთაშორისო ტურნირი 1884 წელს ჩატარდა, რომელსაც დიდი ბრიტანეთის საშინაო ჩემპიონატი ეწოდა.
დასაწყისში მსაჯი ანუ რეფერი, არბიტრი და გვერდითი მსაჯები - ლაინსმენები მინდვრის გარეთ იმყოფებოდნენ და მინდორზე გასვლას და თამაშში ჩარევას მხოლოდ ფეხბურთელთა თხოვნის შემდეგ აკეთებდნენ.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

1890 -იანი წლებიდან წესები შეიცვალა და მსაჯი უკვე მინდორზე მოვლენების ეპიცენტრში იმყოფებოდა და ნებისმერ წუთს შეძლო თამაშის გაჩერება.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

1893 წელს ჯეკ საუტვორფი „ბლექბერნ როვერსიდან“ 400 ფუნტი სტერლინგის საფასურად „ევერტონში“ გადავიდა. ეს იყო ფეხბურთის ისტორიაში პირველო ტრანსფერი, როცა ფეხბურთელს ფული გადაუხადეს.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

1904 წლის 21 მაისს პარიზში ჩატარდ შეხვედრა, სადაც საფეხბურთო ასოციაციის საერთაშორისო ფედერაცია, დღევანდელი „ფიფა“ დაარსდა. ორგანიზაციის დამფუძნებელი წევრები იყვნენ ბელგია, დანია, საფრანგეთი, ნიდერლანდი, ესპანეთი, შვედეთი და შვეიცარია. იმავე დღეს, ტელეგრაფის საშუალებით, წევრობის სურვილი გერმანიამაც გამოთქვა.
ამჟამად ფიფა ფეხბურთის საერთაშორისო მმართველი ორგანიზაციაა, რომლის შტაბ-ბინა შვეიცარიის ქალაქ ციურიხში მდებარეობს. ფიფას პირველი პრეზიდენტი ფრანგი რობერ გერენი გახდა.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

პირველი შეჯიბრი

- პირველი შეჯიბრი, რომელიც ფიფა-ს ორგანიზებით ჩატარდა, იყო ფეხბურთის ჩემპიონატი 1908 წლის ზაფხულის ოლიმპიურ თამაშებზე.
- ოლიმპიური ფეხბურთი წარმატებით სარგებლობდა, ამიტომ ორგანიზაციამ საკუთარი საერთაშორისო ჩემპიონატის ჩატარება გადაწყვიტა.
- 1928 წლის 28 მაისს ამსტერდამში ფიფა-ს კონგრესმა მსოფლიოს ჩემპიონატის ჩატარების შესახებ ოფიციალური გადაწყვეტილება მიიღო.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

პირველი ჩემპიონატი

- ფიფა-ს მსოფლიო საფეხბურთო ჩემპიონატი – ფეხბურთის ასოციაციათა საერთაშორისო ფედერაციის წევრი ქვეყნების მამაკაცთა ეროვნული საფეხბურთო გუნდების საერთაშორისო შეჯიბრია.
- პირველი ჩემპიონატი 1930 წელს ურუგვაიში ჩატარდა და ამ დროიდან მოყოლებული ეს ღონისძიება 4-წლიანი შუალედით ტარდება.
- გამონაკლისი მხოლოდ 1942 და 1946 წლები იყო, როცა ჩემპიონატი მეორე მსოფლიო ომის გამო არ ჩატარებულა.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

მსოფლიო ჩემპიონატი

- მსოფლიო ჩემპიონატში მონაწილე გუნდების რაოდენობა 1982 წელს 24-მდე, 1998 წელს კი — 32 გუნდამდე გაიზარდა, რითაც მსოფლიოს სხვადასხვა კონტინენტიდან – აფრიკიდან, აზიიდან და ჩრდილოეთ ამერიკიდან – მეტი გუნდის გამოყვანა გახდა შესაძლებელი.
- 2002 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის საკვალიფიკაციო ეტაპზე 200, 2006 წელს - 198, ხოლო 2010 წელს - 204 ქვეყნის ნაკრები მონაწილეობდა.
- საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია ფიფას და უეფას წევრი 1992 წელს გახდა და საქართველოს ნაკრებმა შეჯიბრებებში მონაწილეობის უფლება მიიღო.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

ვინ რამდენჯერაა ჩემპიონი?

- ჩემპიონატში საკვალიფიკაციო რაუნდები სამ წელზე მეტ ხანს მიმდინარეობს.
- ტურნირის ფინალურ ფაზაში მასპინძელი ქვეყნის სტადიონებზე, დაახლოებით ერთი თვის განმავლობაში 32 ეროვნული გუნდი ეჯიბრება ერთმანეთს.
- დღემდე ჩატარებულ 20 ჩემპიონატში მხოლოდ 7–მა ქვეყანამ შეძლო გამარჯვება.
- მსოფლიოს პირველი ჩემპიონია ურუგვაი.
- ამჟამინდელი ლიდერი ბრაზილიაა, რომელმაც ხუთ ჩემპიონატში გაიმარჯვა. მას მოჰყვება იტალია ოთხი გამარჯვებით, შემდეგ გერმანია სამი გამარჯვებით. ორჯერ გაიმარჯვეს ურუგვაიმ, არგენტინამ და საფრანგეთმა , ხოლო თითო გამარჯვება აქვთ ინგლისის და ესპანეთის ნაკრებებს

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

1930–1970 წლებში ჩემპიონატის გამარჯვებულები ჟიულ რიმეს (ფიფა-ს პრეზიდენტი) სახელობის თასით ჯილდოვდებოდნენ. 1970 წელს ბრაზილია მესამედ გახდა მსოფლიო ჩემპიონი და თასი სამუდამოდ დაისაკუთრა, თუმცა 1983 წელს თასი მოიპარეს.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

ფიფას თასი

- 1970 წლის შემდეგ შეიქმნა ახალი თასი. ფიფა-ს ექსპერტებმა შვიდი სხვადასხვა ქვეყნიდან 53 წარმოდგენილი მოდელი განიხილეს. საბოლოოდ არჩევანი იტალიელი სილვიო გაზანიგას მიერ წარმოდგენილ ვერსიაზე შეჩერდა.
- 1974 წლიდან მსოფლიო თასი გამარჯვებულებს დროებით, მომდევნო გათამაშების ჩატარებამდე გადაეცემათ, თუმცა სამუდამოდ რჩებათ თასის ოქროთი მოჭედილი რეპროდუქცია.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

ფიფას თასი

- ფიფას თასი 18–კარატიანი ოქროსგანაა დამზადებული, მისი სიმაღლეა 36 სმ–და 6 სმ-მდე, იწონის 1,75 კგ–ს.
- თასზე გამოსახულია ადამიანის ორი ფიგურა, რომელთაც ხელებში გლობუსი უჭირავთ. თასის ქვედა ნაწილზე ამოტვიფრულია გამართული ჩემპიონატების წლები და გამარჯვებულები.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

ფიფა

დღეს ფიფაში 208 ეროვნული ასოციაციაა გაწევრიანებული, რაც უფრო მეტია, ვიდრე გაეროში გაწევრიანებული ქვეყნების რიცხვი.

ასევე მთელ მსოფლიოში ფიფას 6 რეგიონალური ორგანიზაცია – კონფედერაცია აქვს შექმნილი, რომელთა მოვალეობაა თვალყური ადევნონ საფეხბურთო ტურნირებსა და მატჩებს სხვადასხვა კონტინეტსა და რეგიონში.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

ფიფას კონფედერაციებია: კონმებოლი, კონკაკაფი, კაფ-ი, უეფა, აფკ და ოფს.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

ეს ფეხბურთის პოპულარობის სქემატური რუკაა ქვეყნების მიხედვით: მწვანე ფერით აღნიშნულია ქვეყნები, სადაც ფეხბურთი ყველაზე პოპულარული სპორტის სახეობაა; წითლად – ქვეყნები, სადაც ფეხბურთი არაა პოპულარული. ფერების სხვადასხვა ტონალობა ყოველ 1000 კაცზე იმ ადამიანების რიცხვს ასახავს, რომლებიც ფეხბურთს თამაშობენ.

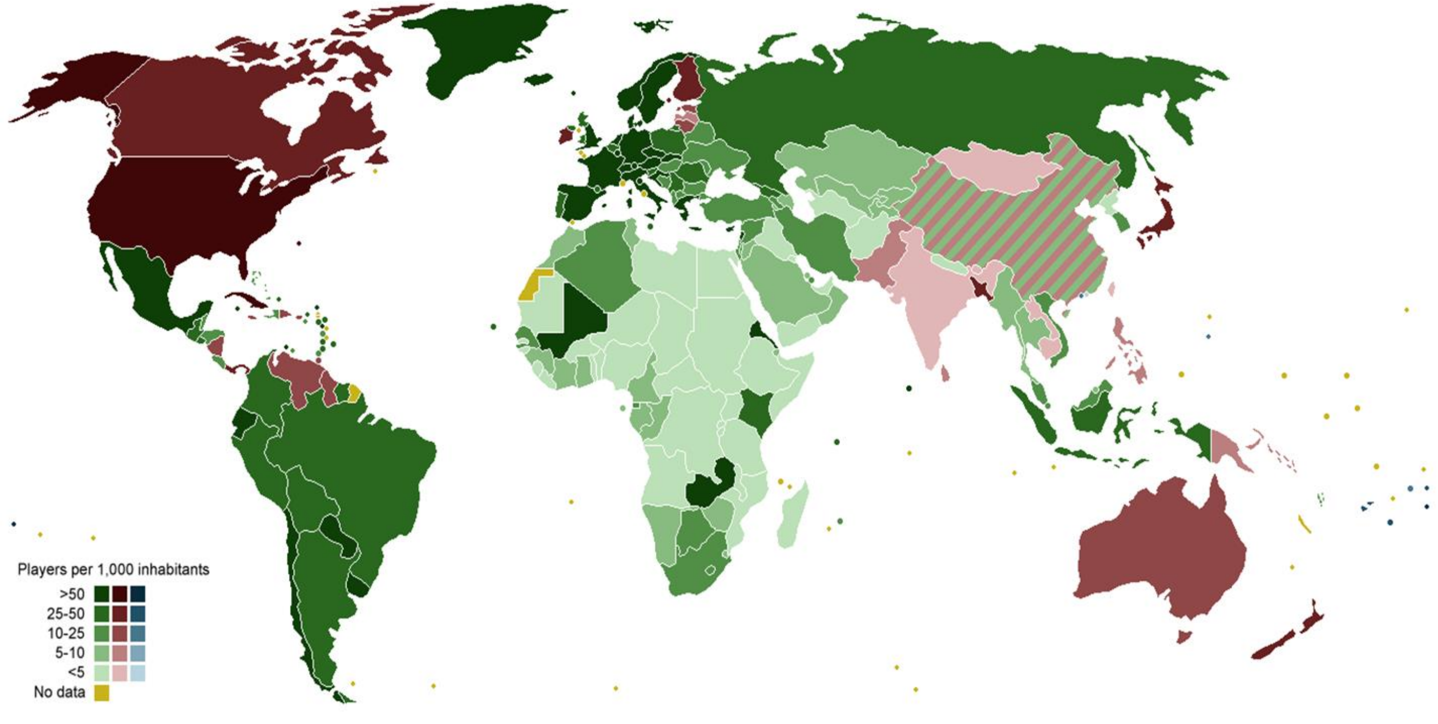

© საავტორო უფლება დაცულია

ფეხბურთი გვაერთიანებს...

- მსოფლიოს თითოეულ ქვეყნას რაღაც დოზით შეიძლება ფეხბურთის ქვეყანა ვუწოდოთ. მსოფლიოში ყველაზე პატარა ქვეყანას - ვატიკანსაც კი ყავს რამდენიმე საფხუბურთი კლუბი, მიუხედავად იმისა, რომ ოფიციალურად არ მონაწილეობს ფიფას ეგიდით ჩატარებულ ჩემპიონატებში, მაგრამ ატარებს საკუთარ ჩემპიონატს სახელწოდებით „კლირიკების თასს“
- ვატიკანში წმინდა პეტრეს სახელობის სტადიონზე, რომელიც სულ რაღაც 500 ადამიანს იტევს.
- ფეხბურთში ყველაზე მიმზიდველი ისაა, იგი შეიძლება ითამაშოს ყველამ ნებისმიერ დროს და ნებისმიერ ადგილას. ესაა მასობრვი თამაში, მას თამაშობს ყველა დიდი და პატარა, კაცი და ქალი და იგი ყველას ანიჭებს სიამოვნებას.

© საავტორო უფლება დაცულია

ქალთა ფეხბურთი

- ფეხბურთით ქალბატონებიც დაინტერესდნენ და ქალთა გუნდების შექმნა დაიწყეს. თუმცა იყო გართულებული სიტუაციებიც. მაგ; 1921 წელს ინგლისში ქალთა ფეხბურთი აიკრძალა, მაგრამ ამან ვერ შეაჩერა ქალბატონები და დედოფლის მხარდაჭერით ეს აკრძალვა მალევე მოხსნეს.
- 1991 წელს ჩინეთში ქალთა პირველი მსოფლიო საფეხბურთო ჩემპიონატი ჩატარდა, რომლის საგზურისათვის 49 გუნდი იბრძოდა. 2007 წლისათვის მათი რიცხვი 120-მდე გაიზარდა.
- დღეს ქალთა ფეხბურთი უკვე ოლიმპიურ თამაშებშიც არის შეტანილი და მათი დებიუტი ოლიმპიურ თამაშებზე 1996 წელს შედგა.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

რას გვიყვებიან რუკები ფეხბურთის შესახებ?

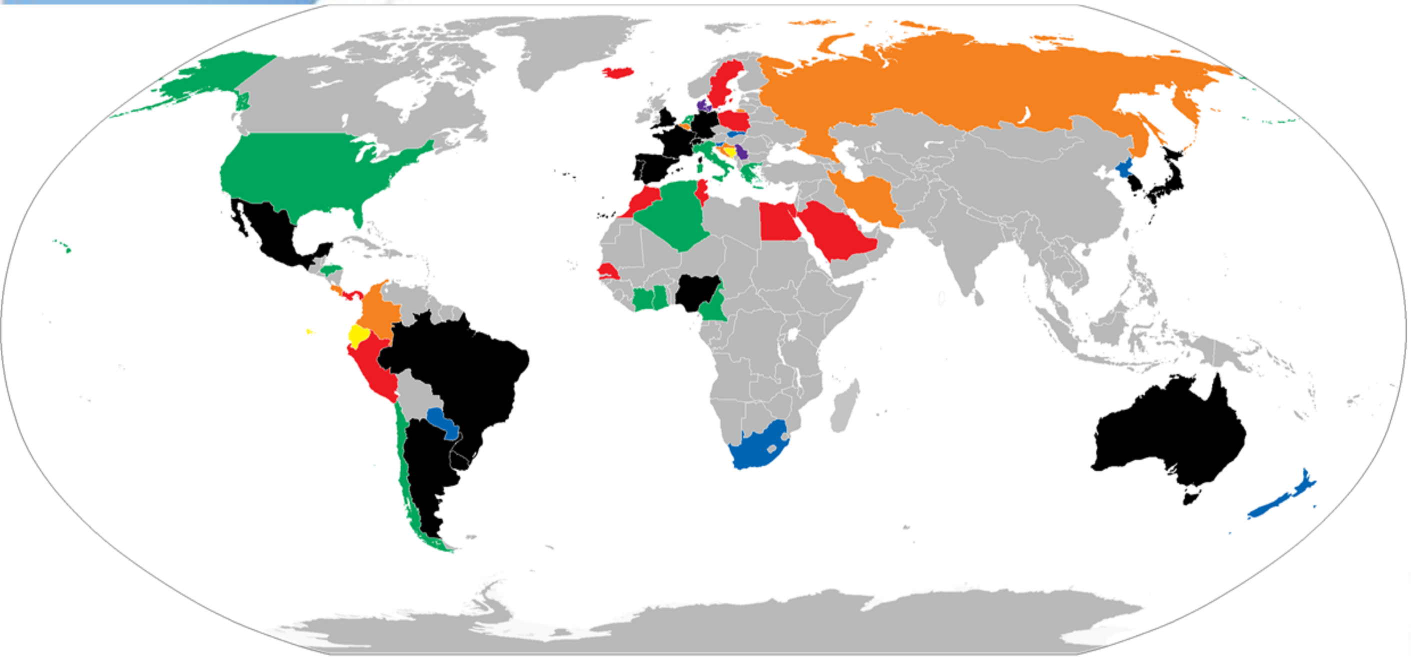

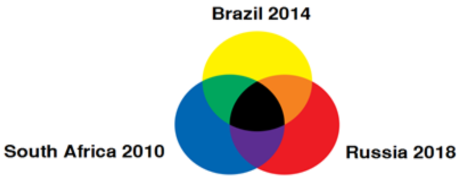

მსოფლიოს ქვეყნები, რომელთა ნაკრებები 2010, 2014 და 2018 წლების მსოფლიო ჩემპიონატების ფინალურ ეტაპზე მონაწილეობდნენ.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

რას გვიყვებიან რუკები ფეხბურთის შესახებ?

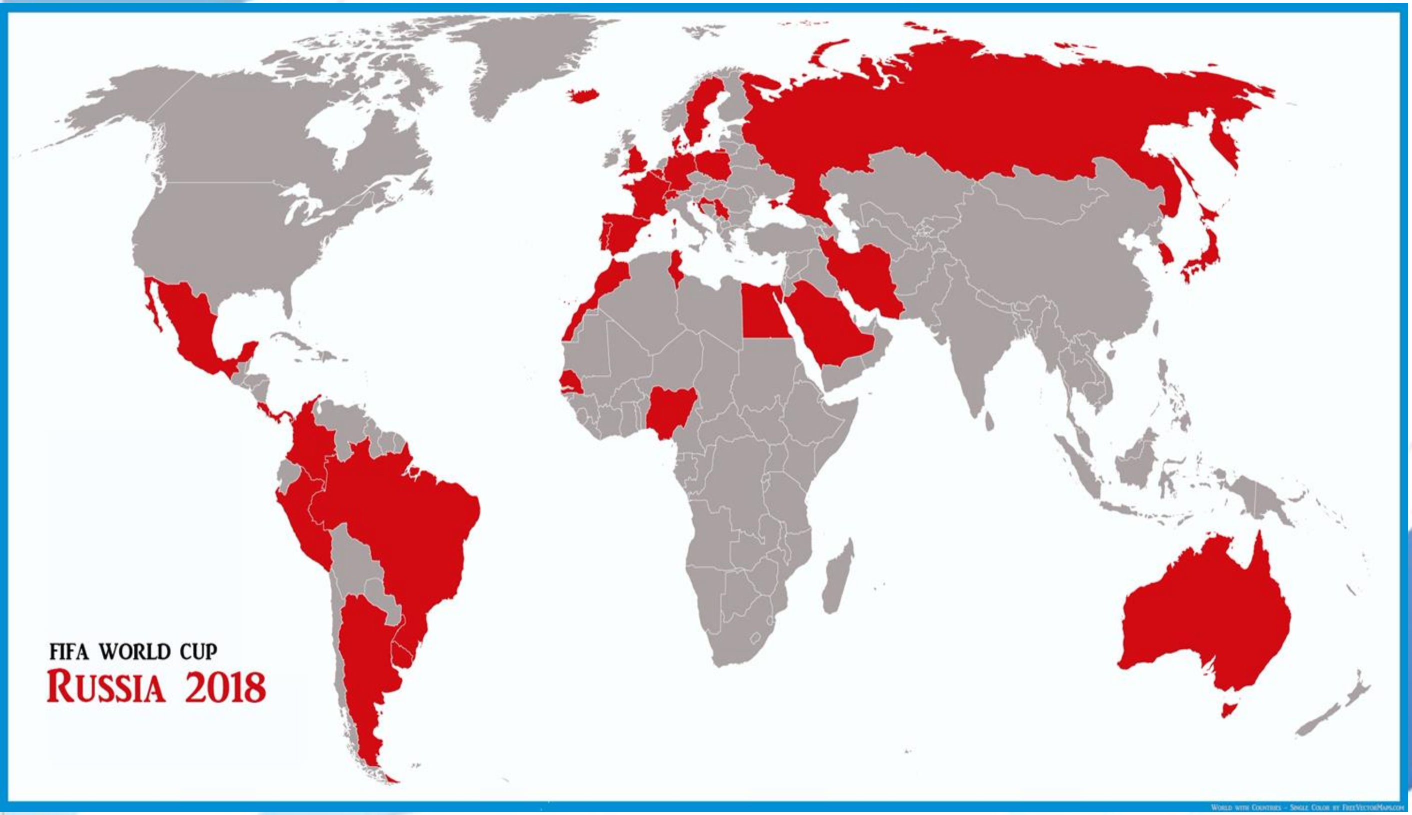

ქვეყნები, რომელთა ნაკრებებმა მონაწილეობა მიიღეს 2018 წლის მსოფლიოს ჩემპიონატში (რუსეთი).

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

რას გვიყვებიან რუკები ფეხბურთის შესახებ?

ევროპის ქვეყნების უდიდესი საფეხბურთო სტადიონების ტევადობა.

© საავტორო უფლება დაცულია

რას გვიყვებიან რუკები ფეხბურთის შესახებ?

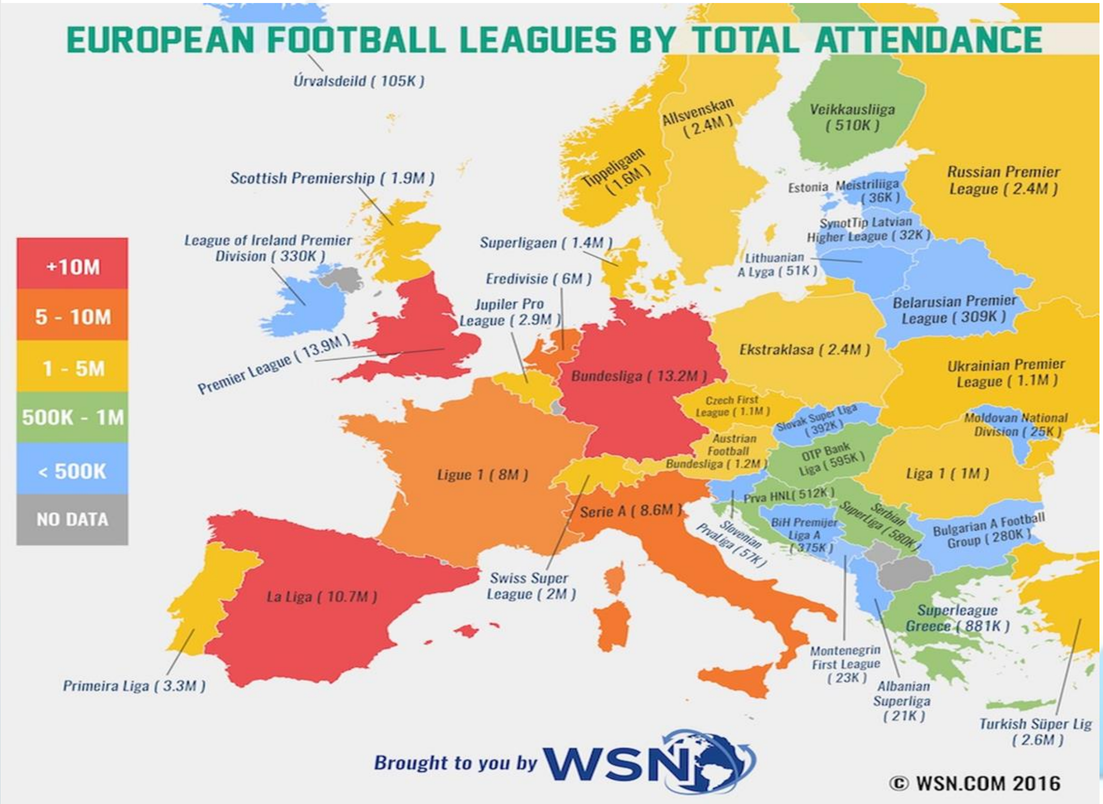

ევროპის ქვეყნები საფეხბურთო მატჩებზე დასწრების მიხედვით.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი

განათლების ელექტრონული სახლი

ვინ რა თქვა ფეხბურთზე?

- "ფეხბურთში ყველაფერი მოწინააღმდეგე გუნდის არსებობს გამო არის გართულებული„. - ჟან პოლ სარტრი.
- ყველაფერი, რაც მე ადამიანის მორალურობასა და პასუხისმგებლობაზე ვიცი, ფეხბურთიდან ვისწავლე". - ალბერ კამიუ.
- "საერთაშორისო (სანაკრებო) ფეხბურთი ომის გაგრძელებაა, უბრალოდ, სხვა საშუალებებით". - ჯორჯ ორეული.

მასალა მომზადდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ.
© საავტორო უფლება დაცულია